

*Souleymane Béréte**

ZAŁOŻENIA I REALIZACJA REFORMY GOSPODARKI GWINEI

1. PREZENTACJA OGÓLNA

Gwinea jest od 2 października 1958 r. niepodległą republiką o prezydenckim systemie rządów, położoną w zachodniej części Afryki. Liczba mieszkańców Gwinei w 1988 r. wynosiła 6,5 mln, a obszar obejmował ok. 246 tys. km², tj. 25 mieszkańców na km². Graniczy ona na południu z Sierra Leone i Liberią, na wschodzie z Wybrzeżem Kości Słoniowej, na północy z Mali, Senegalem i Gwineą Bissau, a na północnym zachodzie granicę stanowi Ocean Atlantyczny. Językiem urzędowym w Gwinei jest francuski, a jednostką monetarną od 1984 r. jest frank gwinejski (1 USD = 850 fr. gwinejskich w 1991 r.). Dochód narodowy na głowę ludności wynosi 350 USD w 1988 r. Gwinea dzieli się na 33 okręgi w 4 regionach naturalnych: Gwinea Dolna (18% terytorium), Gwinea Środkowa (20%), Gwinea Górna (40%), Gwinea Leśna (22%)¹.

2. GOSPODARKA GWINEI OD 1958 R. DO 1984 R.

Gwinea wkrótce po uzyskaniu niepodległości przeprowadziła zmiany społeczno-gospodarcze. Zmiany te wprowadzone pod hasłem „suwerenność gospodarcza” polegały przede wszystkim na upaństwowieniu handlu wewnętrznego i zagranicznego, a także wszelkich użytków i nieużytków rolnych².

Gwinea realizowała 4 plany rozwojowe: plan 3-letni (1960–1963), plan 7-letni (1964–1971), plany 5-letnie (1973–1978 oraz 1981–1985).

* Mgr, doktorant w Katedrze Handlu i Finansów Międzynarodowych UL.

¹ „Marchés tropicaux”, 16 Juin 1989.

² J.-M. Kalflèche, *Guinée: une expérience surréaliste*, „Le Figaro”, 21 avril 1981.

2.1. Rolnictwo

W pierwszym planie (1960–1963) celem polityki rolnej było: osiągnięcie samowystarczalności żywnościowej, zabezpieczenie niezbędnych surowców dla potrzeb przemysłów krajowych, eksport płodów rolnych. Przyznano na rozwój rolnictwa 12,6% ogólnych inwestycji planu trzyletniego. Ze względu na różne trudności (finansowe, brak odpowiedniego przygotowania itp.), wzrost produkcji rolnej był nieznaczny. Stąd decyzja rządu o kontynuowaniu swojego zamierzenia podczas realizacji drugiego planu.

W drugim planie (1964–1971) na rozwój sektora rolnego przyznano 10,8% ogólnych inwestycji, tj. o 1,8% mniej niż w pierwszym planie. Produkcja niektórych produktów rolnych uległa zwiększeniu, np. ryż (318 tys. t w 1965 r. oraz 375 tys. t w 1971 r.)³, maniok (40 tys. t w 1965 r. oraz 49 tys. t w 1971 r.)⁴.

W trzecim planie (1973–1978) zaczęto eksperymentować kolektywizację w rolnictwie. Rozwój rolnictwa miał nastąpić poprzez wprowadzenie spółdzielczości i wzorowych gospodarstw państwowych. Dla osiągnięcia tego celu zainwestowano w ten sektor gospodarki 26,8% ogólnych inwestycji planu trzeciego⁵. Należy podkreślić, że w wyniku kolektywizacji ogólna produkcja spadła, zwłaszcza ryżu z 413 tys. t (ryżu nie obłuszczonego)⁶ w 1973 r. do 356 tys. t w 1979 r., co powodowało wzrost importu ryżu z 47 700 t w 1975 r. do 62 500 t w 1979 r.⁷ W celu poprawy sytuacji w rolnictwie, rząd zdecydował się na realizację kolejnego planu 1981–1985. Celem tego planu była samowystarczalność w zakresie żywności i zaopatrzenie jednostek przemysłowych w surowce. W tym planie sektor rolny zajmował 26,2% ogólnych inwestycji. Jednak ze względu na brak organizacji, części zamiennych traktorów, paliw itp. nie osiągnięto w rolnictwie zamierzonego celu, np. produkcja ryżu, która w 1981 r. sięgała 485 tys. t uległa zmniejszeniu w 1983 r. (wynosząc 396 tys. t) oraz w 1984 r. (403 tys. t) itp.

Podsumowując, należy podkreślić, że niepowodzenie w rolnictwie Gwiney między 1958 r. a 1984 r. wiąże się z nieodpowiednim programem w sektorze rolnym, brakiem przygotowania środków finansowych, ochrony roślin, warunków przechowywania produktów rolnych organizacji itp.

³ *Production Yearbook 1972*, FAO, vol. 26, tab. 14.

⁴ *Production Yearbook 1972*, FAO, vol. 26, tab. 26.

⁵ *La Guinée économique*, „Annuel de Bilan et de perspective de l'économie guinéenne” 1989–1990.

⁶ 1 kg ryżu nie obłuszczonego wynosi 0,53 kg ryżu huszczonego.

⁷ A. Doré, *Economie et société en République de Guinée 1958–1984 et perspectives*, Editions Bayardère, 1986.

2.2. Przemysł

W pierwszym planie przyznano 17% ogólnych inwestycji dla rozwoju przemysłu. W 1963 r. zbudowano elektrownię wodną, tzw. „Grande chute”, koło miejscowości Kindii (20 tys. kW) oraz elektrownię w miejscowości Pita (3 tys. kW) i Macenta (1 tys. kW). Obok złoża boksytu na wyspach Los, utworzono w 1960 r. hutę w miejscowości Fria; co przyczyniło się do wzrostu produkcji tego surowca z 1300 tys. t w 1960 r. do 1422 tys. t w 1963 r. Na półwyspie Kalum, koło Konakri, wydobywano 800 tys. t rudy żelaza w 1960 r. oraz 560 tys. t w 1963 r.⁸

W drugim planie (1964–1971) zakładano tworzenie i poszerzenie bazy gospodarczej poprzez industrializację i ograniczenie zależności gospodarczej od rolnictwa oraz rozwijanie tego ostatniego dzięki przemysłowi. W tym celu zakładano: wykorzystanie bogactw naturalnych kraju – tworząc duży kompleks przemysłowy – i rozwój infrastruktury ekonomicznej; zwiększenie wpływów w eksportu poprzez rozwój przemysłu wstępnego przetwórstwa eksportowych surowców itp. Budowano różne zakłady przemysłu przetwórczego, np. kombinat włókienniczy (SANOYA) w Konakri w 1965 r., fabrykę tytoniową w miejscowości Beyla. W tym planie na rozwój przemysłu przyznano 17,2% ogólnych inwestycji. Jednak trzeba zaznaczyć, że udział przemysłu w wytworzeniu PWB nie był znaczny, gdyż wynosił 1,54% w 1970 r. oraz 8,9% w 1971 r. Jeżeli chodzi o dwa pozostałe plany 5-letnie (1973–1978 i 1981–1985), naciskano na rozwój istniejących przemysłów przetwórczych, które na ogół słabo funkcjonowały ze względu na niewłaściwą politykę w tym zakresie, brak odpowiedniej techniki, kadr, surowców oraz części zamiennych, środków finansowych itp. W przemyśle przetwórczym wykorzystano tylko ok. 15% mocy produkcyjnej. Udział przemysłu przetwórczego w PWB, który wynosił 10,86% w 1973 r., spadł do 6,54% w 1976 r., 6,29% w 1979 r. oraz ok. 4% w 1983 r.⁹

Należy przypomnieć, iż obok przemysłów państwowych istniał sektor prywatny. Najpopularniejszą działalnością tego sektora było piekarstwo (47% ogółu zakładów prywatnych), stolarstwo i meblarstwo artystyczne (37%). Również sektor prywatny napotykał na trudności zbytu, brak przygotowań technicznych, kadrowych, środków finansowych itp.

Oprócz wymienionych przemysłów, rozwijały się przemysły górnicze, które odgrywają poważną rolę w gospodarce Gwinei. Ich udział w PWB wynosił 17,86% w 1979 r.; 18,31% w 1980 r.; 21,30% w 1981 r. oraz

⁸ Direction nationale l'Agriculture, Ministère de l'Agriculture et Ressources Animales, octobre 1990.

⁹ *Industrie et développement*, n° 8, UNIDO, New York 1984.

19,43% w 1982 r.¹⁰ Produkcja górnicza miała tendencję rosnącą: w 1977 r. (5422 mln sylis), 1978 r. (6682,5 mln sylis), 1979 r. (7383 mln sylis), 1980 r. (8852 mln sylis)¹¹.

Podsumowując, należy zanotować, że ze względu na brak odpowiedniej polityki przemysłowej, kadr kierowniczych, surowców, części zamiennych, odpowiedniej techniki, przedsiębiorstwa państwowe słabo funkcjonowały. Nie odgrywały one poważnej roli w rozwoju gospodarczym kraju. Najważniejszą rolę odegrały przemysły górniczne.

2.3. Handel zagraniczny

Po uzyskaniu niepodległości znacznie zmieniły się kierunki handlu zagranicznego Gwinei. Miejsce Francji (75,8% eksportu, 72% importu) i krajów zachodnich do 1958 r. zajęły państwa byłego obozu socjalistycznego, które w 1960 r. dostarczyły Gwinei: 85% cukru, 72% napojów, 93% tkanin wełnianych, 86% cementu, 92% nawozów sztucznych, 79% ryżu, 92% pojazdów mechanicznych i 45% tkanin bawełnianych. Podczas pierwszego planu (1960–1963), bilans handlowy Gwinei był dodatni w 1960 r. (+ 1,6 mln SDR) oraz 1963 r. (+ 9 mln SDR) ze względu na ograniczenie importu i wzrost eksportu rudy żelaza, boksytu, diamentu oraz zwiększenie produkcji kawy i bananów (tab. 1). W 1961 r. i 1962 r. ze względu na zwiększenie importu dóbr inwestycyjnych bilans handlowy Gwinei był ujemny.

Tabela 1

Obroty Hz (mln SDR) w 1960–1963

Rodzaj obrotów	1960	1961	1962	1963
Import	49,8	72,9	65,6	46,1
Eksport	51,4	61,5	44,9	55,1

Źródło: „Bulletin d'Afrique Noire” 1965, n° 287.

W okresie 1960–1962 udział Francji w imporcie Gwinei miał tendencję spadkową (29,3% w 1960 r. i 14,7% w 1962 r.)¹². Jednocześnie eksport Gwinei do Francji w tym samym okresie zmalał z 24,2% w 1960 r. do

¹⁰ République de Guinée, Direction nationale de l'Industrie, Ministère du Commerce, Industrie et Artisanat, Conakry, février 1989.

¹¹ Syli – nazwa waluty Gwinei od 2 października 1972 r. do 1985 r. i wynosiła 0,40 dol. w 1985 r. oraz 0,036 g złota.

¹² *Annuaire Statistiques du Commerce Extérieur* 1960–1965.

18,4% w 1962 r. Natomiast eksport do byłych krajów socjalistycznych dynamicznie wzrastał: z 24,5% w 1960 r. do 27,5% w 1962 r., a import z 20% w 1960 r. do 37,4% w 1962 r. itp.

W okresie 1964–1971 eksport produktów rolnych, który w 1964–1965 wynosił 31% ogólnego eksportu, spadł do 29% w 1971 r.¹³ Głównymi odbiorcami produktów eksportowych, zwłaszcza górniczych były: Norwegia, RFN, USA oraz były kraje socjalistyczne. W okresie 1973–1984 Gwinea posiadała strukturalnie nadwyżkowy bilans handlowy (tab. 2).

Tabela 2

Bilans handlowy Gwinei w 1977–1983 (mln SDR)

Wyszczególnienie	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983
Eksport	234,4	262,0	281,6	376,5	419,9	402,1	424,8
Import	104,6	213,7	239,4	296,9	357,7	338,3	354,8
Bilans	129,8	48,3	42,2	79,6	57,2	63,8	70,0

Źródło: Ministerstwo Ekonomii i Finansów Gwinei, czerwiec 1985.

Główną przyczyną dodatniego bilansu handlowego było ograniczenie importu ze względu na stagnację gospodarczą. Jak w poprzednich okresach, udział produktów górniczych w ogólnym eksporcie był większy, a import dotyczył produktów żywnościowych, naftowych, inwestycyjnych itp.

2.4. System bankowy i kredytowy

W okresie 1958–1984 gospodarka Gwinei charakteryzowała się niedorozwojem systemu bankowego. Bank Centralny był, jak inne działy gospodarki, ściśle podporządkowany władzy politycznej. Bank Centralny nie był w stanie sprawować kontroli nad właściwym wykorzystaniem kredytów ze względu na całkowity brak uregulowań bankowopravných. Doprowadziło to do pogorszenia bilansu płatniczego kraju. Korupcja urzędników i brak odpowiedniej współpracy pomiędzy bankami powodowały niezwykłe praktyki, np. klient danego banku mógł wysłać i realizować czek bez pokrycia na rzecz swojego wierzyciela, którego konto znajduje się w drugim banku. Brak wszelkich zasad finansowych i księgowych umożliwiał niektórym urzędnikom bankowym i nieuczciwym sortowniczkom banknotów wszelkiego rodzaju fałszerstwa oraz kradzieże.

¹³ Ministerstwo Handlu Zagranicznego, Dyrekcja Generalna Handlu, marzec 1975.

Według statystyki Banku Centralnego 86%¹⁴ wartości ogólnych kredytów w latach 1978–1984 przyznano przemysłom państwowym, które były nierentowne. Jednocześnie nie wprowadzono odpowiedniej polityki mobilizacji i zwiększenia oszczędności publicznych. Ponadto, należy podkreślić, że stopa oprocentowania kredytów była niska (5%). Wszystkie kredyty udzielone prywatnym przedsiębiorcom nie wymagały poważnej i dokładnej analizy. Niewypłacalność systemu bankowego powodowała nieufność ludzi do ulokowanych depozytów bankowych.

3. GOSPODARKA GWINEI OD 1984 R.

W 1984 r. dokonano w Gwinei zamachu wojskowego. Długotrwały kryzys gospodarczy spowodował, że rząd Republiki zmieni kierunki i politykę rozwoju gospodarczego i finansowego kraju. Chodzi tu o wprowadzenie liberalizmu społeczno-gospodarczego, ograniczenie roli rządu w sferze produkcyjnej, promocję sektora prywatnego itp.

3.1. Rolnictwo

Po wnikliwych badaniach dotychczasowej sytuacji rolnictwa przez specjalistów, Ministerstwo Rolnictwa i Zasobów Zwierzęcych Gwinei przyjęło wiele strategii dla promocji i rozwoju tego sektora. Do tych strategii można zaliczyć reorganizację i restrukturyzację Ministerstwa Rolnictwa i Zasobów Zwierzęcych, promocję sektora w rolnictwie, popieranie gospodarstw rodzinnych oraz rolników indywidualnych. Również przewiduje się rozwój infrastruktury wiejskiej oraz poprawę warunków życia i pracy na wsi itp. W 1986 r. z danych Ministerstwa Rolnictwa Gwinei wynika, że użytki rolne w Gwinei stanowiły 6,2 mln ha, tj. 25,2% obszaru kraju. Produkcja rolna wynosiła ok. 1,6 mln ha, czyli wykorzystano 25% ogólnego gruntu rolnego oraz 6,5% terytorium kraju¹⁵. Od 1985 r. do 1990 r. produkcja rolna wykazywała tendencję rosnącą (tab. 3).

Należy podkreślić, że podstawowa żywność Gwinei to ryż. Dla osiągnięcia samowystarczalności żywnościowej, rząd z poparciem Banku Światowego i innych organizacji międzynarodowych, wprowadził kilka kompleksowych projektów agrarnych, m. in. projekt rolny w miejscowości Gueckedou dla

¹⁴ *Banque mondiale. République de Guinée – Condition d'une relance de l'économie*, Rapport, n° 4690, Gui, février 1984.

¹⁵ *Rapports divers sur la filière horticole et les cultures industrielles en Guinée*, Ministère de l'Agriculture et Ressources Animales, t. 1–2, décembre 1990.

Tabela 3

Produkcja żywnościowa i eksportowa niektórych produktów rolnych
w 1985–1992 (w mln t)

Wyszczególnienie	1985	1986	1987	1988	1989	1990
Ryż	437,0	510,3	515,4	525	560	616
Maniok	305,3	309,4	314,5	581,84	586,78	645,45
Ananas	51,6	87,3	52,6	74,42	75,67	83,23
Orzechy ziemne	74,1	18,9	88,2	88,53	89,21	98,13
Kawa	14,9	18,9	19,1	21,61	21,72	23,89
Orzechy palmowe	40	40	40	40	40	44

Źródło: Dyrekcja Narodowa Rolnictwa, Ministerstwo Rolne i Zasobów Zwierzęcych, Konakry, maj 1991.

zagospodarowania małych dolin nadających się do uprawy ryżu, dystrubucji materiałów siewnych itp. Ponadto, w miejscowości Siquiri wprowadzono projekt ryżu dla zagospodarowania 5820 ha¹⁶. Obok tych projektów realizowane są projekty dotyczące produktów eksportowych, np. kawy w Gwinei Leśnej, bawełny w Gwinei Górnej czy ananasów w Gwinei Dolnej.

Warto podkreślić, że od 1984 r. pomoc dla rozwoju sektora rolnego jest znaczna. Obecnie Ministerstwo Rolnictwa i Zasobów Zwierzęcych nie jest w stanie całkowicie wykorzystać tej pomocy (ponad 500 mln USD). Pomimo jednak tego wsparcia, sektor rolny nadal nie może zaspokoić potrzeb ludności w zakresie żywności. Dla poprawy tej sytuacji, w latach 1990–1992 rząd Gwinei zaplanował przekazanie znacznych środków dla rolnictwa. Ogólne inwestycje w okresie 1990–1992 wyniosły 1,085 mld USD, a tym 26,8% dla rolnictwa¹⁷.

3.2. Przemysł

W 1984 r. w wyniku analizy sytuacji istniejących przemysłów państwowych, rząd Gwinei zdecydował się na prywatyzację wszystkich przemysłów nierenotnych. Zgodnie z nową strategią rozwoju gospodarczego, rząd ograniczył swój udział w sektorze przemysłowym. Proces prywatyzacji rozpoczął się od 1986 r. Do głównych nabywców należą krajowi i zagraniczni przedsiębiorcy oraz czasowo sam rząd, który przez pewien okres będzie udziałowcem aż do momentu odstąpienia swoich akcji (20–49%) obywatelom Gwinei. Jednak

¹⁶ République de Guinée, Direction nationale de l'Agriculture, Ministère de l'Agriculture et des Ressources Animales, Stratégies de développement agricole, mai 1990.

¹⁷ J.-H. Thoringe, *Secteur agricole et rurale en République de Guinée 1958–90*, Novembre 1990.

należy dodać, że program prywatyzacji nie jest mile widziany przez wszystkich przedsiębiorców w Gwinei. Niektórzy oskarżają rząd o sprzedawanie majątku narodowego cudzoziemcom za bardzo niską cenę. Z drugiej strony, inni przedsiębiorcy popierają politykę prywatyzacji i obecność przedsiębiorców zagranicznych ze względu na ich doświadczenia w dziedzinie przedsiębiorczości, marketingu, handlu i zarządzania. Do głównych nabywców zagranicznych należą Francuzi i Belgowie. Należy podkreślić, że trudno ocenić produkcję nabytych przedsiębiorstw głównie przetwórczych, ponieważ wiele z nich nie zaczęło w pełni funkcjonować, a te które działają od 1986 r. produkują poniżej swoich zdolności wytwórczych. Obecnie jedynymi przedsiębiorstwami państwowymi są te, które mają charakter strategiczny¹⁸. Obok przemysłów przetwórczych, istnieją przemysły górnicze, które wciąż mają duże znaczenie dla gospodarki narodowej. Aktualnie eksploatowane są tylko trzy złoża boksytu: – CBG (Kopalnia Boksytu Gwinei), Friguia, OBK (Biuro Boksytu w Kindii). CBG jako przedsiębiorstwo mieszane produkuje rocznie 9,5 mln t, Friguia, również jako przedsiębiorstwo mieszane produkuje 2 mln t boksytu rocznie, które z kolei są przekształcane w aluminium (7000 tys. t). Do końca 1993 r. przewiduje się wzrost produkcji z 700 tys. t do 1300 tys. t aluminium dzięki renowacji i rozbudowie spółki „Frigui” (kredyt w wysokości 272 mln fr. francuskich udzielony przez EWG); OBK produkuje rocznie 2,5 mln t boksytu. Należy podkreślić, że złoża boksytu w Gwinei szacuje się na 18 mld t.

Kolejnym ważnym przemysłem wydobywczym jest przemysł diamentu. Złoża diamentów szacuje się na 2,1 mln karatów. Produkcja diamentów ma tendencję rosnącą: 23 tys. karatów w 1984 r. oraz 162,5 tys. karatów w 1988 r.

Następnym przemysłem górniczym jest przemysł złota. W tej chwili trudno dokładnie oszacować zasoby złota, które są zlokalizowane w wielu regionach kraju, zwłaszcza w Gwinei Górnej. W Siguiry, Dinguiraye i Kouroussa złoża złota są oszacowane na 50 t. W Faranah roczna produkcja może osiągać 10 t. W Koron i Didi roczna produkcja, która wynosiła w 1989 r. 1,8 t, może osiągać 3 t do 1995 r.

Należy dodać, że w trakcie realizacji są projekty przemysłu rudy żelaza (13 600 mln t w Gwinei Górnej) oraz granitu.

Podsumowując należy podkreślić, że od 1984 r. przedmiotem zainteresowania rządu gwinejskiego jest głównie sektor górniczy. Inne przemysły pozostają w posiadaniu właścicieli prywatnych. Do tej pory nie ma zasadniczej poprawy rozwoju sektora prywatnego ze względu na różne trudności związane z biurokracją, dostępem do kredytu, niestabilnością polityczną itp.

¹⁸ Przemysł energetyczny, inwestycje związane z eksploatacją zasobów wodnych.

3.3. Handel zagraniczny

Od 1984 r. ze względu na otwarcie na zewnątrz oraz nową politykę społeczno-gospodarczą kraju, obraz handlu zagranicznego uległ zmianie, uzyskując dodatni bilans handlowy. W 1986 r. eksport Gwinei wynosił 554,5 mln USD. W 1988 r. eksport ten lekko zmniejszył się do 548,1 mln USD, ponieważ wywóz boksytu i kawy był mniejszy niż w 1986 r. W latach 1986–1988 eksport boksytu wynosił 58–64% całej sprzedaży zagranicznej Gwinei. Spadek eksportu kawy w tym samym okresie (19,3 mln USD w 1986 r. oraz 17,1 mln USD w 1988 r.) wiąże się z nieoficjalnym eksportem tego produktu do krajów sąsiednich, takich jak Liberia, Wybrzeże Kości Słoniowej, Sierra Leone.

W 1986–1988 import Gwinei miał tendencję rosnącą: 451,2 mln USD (w 1986 r.) oraz 491,2 mln USD (w 1988 r.). W porównaniu do poprzednich lat, oprócz produktów żywnościowych importowano więcej półfabrykatów: 36,2% w 1986 r., 41,5% w 1987 r. oraz 43,9% ogólnego importu Gwinei w 1988 r.¹⁹

3.3.1. Geograficzna struktura handlu zagranicznego

Od 1984 r. głównymi dostawcami Gwinei są kraje EWG. W 1986 r. udział tych krajów w ogólnym imporcie Gwinei reprezentował 57,8%, w tym 28,7% dla Francji. W 1987 r. udział EWG uległ zmniejszeniu do 55,6% i poprawił się w 1988 r. (59,7%).

W 1986 r. udział obozu socjalistycznego był nieznaczny i wynosił 15,3% ogólnego importu kraju. W 1987 r. w imporcie Gwinei udział CEDEAO²⁰ (Wspólnota Gospodarcza Państw Zachodniej Afryki) był rzędu 12%. Na ogół większość dostawców, to głównie odbiorcy boksytu Gwinei (Francja, ZSRR, kraje EWG, które są udziałowcami w kopalniach w Gwinei). Belgia jest poważnym odbiorcą diamentów i złota Gwinei.

3.3.2. Wymiana francusko-gwinejska

W 1987 r. eksport Gwinei do Francji, który wynosił 160,7 mln fr. francuskich, uległ zwiększeniu i w 1988 r. wyniósł 243,6 mln fr. francuskich.

¹⁹ Ministère de l'Industrie, du Commerce et Artisanat, Direction nationale du Commerce, Bureau d'Etudes, Statistique, Documentation, mai 1991.

²⁰ Benin, Gambia, Ghana, Burkina Faso, Gwinea, Gwinea Bisau, Liberia, Mali, Mauretania, Niger, Nigeria, Senegal, Sierra Leone, Togo, Wybrzeże Kości Słoniowej, Wyspa Zielonego Przylądka.

Również import Gwinei z Francji w tym samym okresie uległ zwiększeniu z 799,5 mln w 1987 r. do 835,8 mln fr. francuskich w 1988 r. Wynika z tego, że bilans handlowy był korzystny dla Francji (638,8 mln w 1987 r. oraz 562,3 mln w 1988 r.). W eksporcie Gwinei do Francji dominowały boksyty (85,1 mln fr. francuskich w 1987 r. oraz 151,1 mln w 1988 r.), aluminium (37,9 mln w 1987 r. i 82,7 mln w 1988 r.), kawa (28,3 mln w 1987 r. oraz 25 mln w 1988 r.), bawełna (8,4 mln w 1988 r.). W imporcie Gwinei z Francji dominowały: wyposażenie mechaniczne (57,3 mln w 1987 r. oraz 74,4 mln w 1988 r.), samochody osobowe (30,1 mln w 1987 r. oraz 88,4 mln w 1988 r.), materiały elektryczne (63,4 mln w 1987 r. oraz 46,6 mln w 1988 r.) itp. Na zakończenie można stwierdzić, że ze względu na pozycję Francji wśród partnerów Gwinei oraz zamierzenia współpracy gospodarczej obu krajów wymiana handlowa ma dobre perspektywy rozwoju.

3.4. System bankowy i kredytowy

We wrześniu 1985 r. rząd Gwinei opublikował program reformy ekonomiczno-finansowej kraju. Jedyną możliwością odbudowy systemu bankowego była likwidacja wszystkich banków państwowych i tworzenie nowej bazy finansowej. Równoległe z operacjami likwidacji i zamykania banków państwowych wprowadzono restrukturyzację w Banku Centralnym. Oprócz istniejącego prywatnego banku, tzw. BIG (Banque Islamique de Guinée) utworzono nowe banki prywatne i mieszane: BIAG (Międzynarodowy Bank Afrykański w Gwinei) z 51-procentowym udziałem rządu i 49% partnerów zagranicznych, BICI GUI (Międzynarodowy Bank Krajów Afryki Zachodniej) z 50,07-procentowym udziałem rządu oraz 49,93-procentowym – partnerów zagranicznych, SGBG (Stowarzyszenie Generalne Banków Gwinei) – 45-procentowy udział obywateli Gwinei oraz 59-procentowy – partnerów zagranicznych, UIBG (Unia Międzynarodowa Banków w Gwinei) z 49-procentowym udziałem obywateli Gwinei oraz 51-procentowym – partnerów zagranicznych. Należy podkreślić, że nadal system bankowo-finansowy ma wiele wad. W praktyce dopiero w 1988 r. zaczęto wprowadzać właściwe uregulowania bankowopravne. Również mobilizacja dochodów fiskalnych poza sektorem górniczym jest wciąż bardzo słaba. Wszystkie uregulowania bankowopravne nie były zrealizowane w pierwszych fazach programu reformowania gospodarki. Główną przyczyną tego jest trudność związana z dostosowaniem administracji i środków liberalizacji do nowej rzeczywistości społeczno-gospodarczej²¹.

²¹ République de Guinée, Ministère du Plan et de la Coopération, Rapport économique et social 1989, mars 1990.

Nowa polityka kredytowa w Gwinei dąży do wzrostu produkcji i oszczędności wewnętrznych oraz przyciągania inwestorów krajowych i zagranicznych. Kredyty są udzielane drobnym i średnim przedsiębiorcom dla promocji sektora rolnego i produkcji eksportowej.

Należy podkreślić, że w Gwinei producenci artykułów eksportowych oraz eksporterzy mają poważne potrzeby kredytowe, które nie mogą być zaspokajane przez system bankowy. Dla eksportera (kredytobiorcy) problem leży w braku gwarancji czy trudności dostępu do kredytów handlowych. Dla banków (kredytodawcy), problemy leżą głównie w braku gwarancji ze strony kredytobiorcy oraz niezdolności systemu bankowego do egzekwowania nie spłaconych kredytów i pokrywaniu długu.

Uważam, że dla poprawy systemu kredytowego w Gwinei można zastosować różne środki, m. in.: a) umocnienie systemu prawnego i pozaprawnego; b) tworzenie nowego kodeksu ziemskiego, który częściowo mógłby rozwiązywać problemy gwarancji kredytu.

3.5. Pomoc zagraniczna

W Gwinei, jak w innych krajach Trzeciego Świata, niedostatek środków finansowych i wykwalifikowanej siły roboczej stanowi główną barierę rozwoju społeczno-gospodarczego. Stąd konieczność pomocy zarówno finansowej, jak i technicznej krajów uprzemysłowionych i organizacji międzynarodowych dla Gwinei. Od 1984 r. rząd II Republiki przywiązuje dużą wagę do współpracy międzynarodowej. Pomoc ta jest udzielana w różnych formach technicznych i finansowych.

W 1986 r. w wyniku spisu Ministerstwa Planu i Kooperacji Międzynarodowej zarejestrowano 538 ekspertów zagranicznych, pracujących w poszczególnych ministerstwach Gwinei. Koszty utrzymania tych ekspertów ponosiły: ZSRR (154 osób), Francja (84 osób), Bank Światowy (71 osób), FED²² (48 osób), ONZ (46 osób), Kanada (2 osób), Korea Północna (33 osób), Chiny (29 osób), NRD (16 osób)²³.

Od 1984 r. bezpośrednia pomoc Francji dla Gwinei jest największa. Osiągnęła ona 525,7 mln fr. francuskich, w tym 365,6 mln dla CCCE (Centralnej Kasy Kooperacji Gospodarczej). Pomoc Francji uległa zwiększeniu do 400 mln fr. w 1988 r., 900 mln fr. w 1989 r. Również udział Francji w bezpośredniej pomocy technicznej jest znaczny we wszystkich dziedzinach gospodarki narodowej i oświaty. Współpracę gwinejsko-francuską można ocenić jako obiecującą i pozytywną zarówno jakościowo, jak i ilościowo

²² FED – Europejski Fundusz Rozwoju.

²³ *République de Guinée*, Memorandum Economique, Banque mondiale, juin 1990.

(w rolnictwie, transporcie itp). Pomoc RFN wynosiła w 1988 r. 260,1 mln DM, w tym 189,3 pomocy finansowej oraz 70,8 mln pomocy technicznej. W latach 1985–1986 pomoc USA wynosiła 34 mln USD i spadła w 1987 r. do 22 mln USD, w tym 12 mln USD jako dary w postaci żywności (ryż), 8 mln USD jako długoterminowy kredyt na zakup ryżu, 1,4 mln USD na stypendia naukowe, 0,9 mln USD na pomoc techniczną oraz 38 mln USD w 1988 r. Pomoc Arabii Saudyjskiej wynosiła 100 mln USD w 1985 r., w tym 65 mln USD na rozwój infrastruktury drogowej, sektora rolnego. W 1986 r. pomoc Japonii wyniosła 5 mln USD. Jeżeli chodzi o inne kraje zachodnie, takie jak: Dania, Norwegia, Szwajcaria, Belgia itp., to pomoc ich udzielana była w sposób epizodyczny. Wśród byłych krajów obozu socjalistycznego, ZSRR zajmował pierwsze miejsce. Pomoc tego kraju nie ograniczała się do wspólnej eksploatacji kopalń, ale występowała również w innych dziedzinach, takich jak: rybołówstwo (2 mln rubli w 1985 r.), oświata (6 mln USD). Ponadto ZSRR to jedyny kraj, w którym kształciły się kadry wojskowe Gwinei. Generalnie biorąc, główną formą pomocy krajów ówczesnego obozu socjalistycznego była współpraca naukowo-techniczna.

W 1988 r. pomoc organizacji międzynarodowych dla Gwinei wyniosła 24 mln USD, tj. 39% ogólnej pomocy uzyskanej w tym roku. Wśród dawców międzynarodowych w 1988 r. pierwsze miejsce zajmował PNUD (Program ONZ dla rozwoju przemysłu), 8,6 mln USD, drugie miejsce należało do Banku Światowego (8,2 mln USD), a trzecie do EWG – 4,5 mln USD. W tym samym okresie (1988 r.) współpraca techniczna związana z projektami inwestycyjnymi stanowiła 40% ogólnej współpracy technicznej Gwinei z zagranicą.

Warto podkreślić, że rozwój i przyspieszenie rozwoju gospodarki narodowej Gwinei zależy od wielu czynników, m. in. od optymalnego wykorzystania doświadczeń oraz pomocy finansowej i technicznej krajów rozwiniętych oraz organizacji międzynarodowych.

Souleymane Béréte

ESTABLISHMENT AND REALIZATION OF REFORM IN GUINEA

The transformation of Guinea's economy started after the coup d'état in 1984. The previous centralized system of the planned economy has been replaced by the market one.

The author presents basic directions of system transformation in Guinea as well as problems the authorities encounter on their way. The author appraises the effects of the new development strategy.